

Fransızca Tanımlık Ulamının Yanlış Çözümlemesi Yöntemiyle Karşıtsal Bir İncelemesi (*)

Sonel BOSNALI (**)

Yusuf TOPALOĞLU (***)

Öz: Türk öğrencilerin Fransızca öğrenim sürecinde karşılaştıkları en önemli sorunlardan biri olan tanımlık ulamının (fr. article) karşıtsal bir yaklaşımla ele alındığı bu çalışmada, söz konusu ulamın ediniminde karşılaşılan zorlukların nedenlerinin belirlenmesi hedeflenmektedir. Öğrencilerin yaptığı yanlışların kaynağının, Fransızcada temel sözcük kategorilerinden biri olan bu ulamın, Türkçe sözcük kategorileri arasında yer almaması olduğu ileri sürülmektedir. 52 birinci sınıf öğrencisinin ürettiği yazılı bütünce üzerinde yanlış çözümlemesi gerçekleştirilmiştir. Buna göre, 948 ad kökenli sözcüğün bulunduğu bütüncede, tanımlık kullanımın zorunlu olduğu 892 sözcük bulunmaktadır. Bu sözcüklerden 554 tanesi (%62) için doğru tanımlık kullanılmışken, 338 tanesi (%38) için yanlış tanımlık kullanımı söz konusu olmuştur. Bu yanlışlar ayrıca ele alındığında, en sık yapılan yanlış türünün %50 oranıyla seçme yanlışlığı olduğu belirlenmiştir. İkinci sırada ise, %41 oranıyla eksiltme yanlışlığı gelmektedir. Ekleme (%8) ve dizim (%1) yanlışlarının oldukça düşük oranda ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Her ne kadar, yüksek oranda gerçekleşen seçme yanlışlığı dil içi yanlış türü çerçevesinde değerlendirilmiş olsa da, bunların çok büyük bir oranda cinsiyet seçimi konusunda olduğu görülmektedir. Dolayısıyla, cinsiyet ulamının da Türkçede bulunmaması, bu yanlışları da diller arası yanlış türü kapsamında değerlendirmeyi gerektirmektedir. Sonuç olarak, söz konusu ulam çerçevesinde Türk öğrencilerinin ürettiği yanlışların temelinde hem bu ulamın hem de cinsiyet ulamının Türkçede bulunmaması yatmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Karşıtsal Dilbilim, Yanlış Çözümlemesi, Tanımlık, Fransızca

A Contrastive Study of French Article with the Method of Error Analysis

Abstract: In this study, it is aimed to determine with a contrastive approach the causes of the difficulties encountered in the acquisition of article, one of the most important problems Turkish students face during the French learning process. It is suggested that the source of the errors made by the students is that, the article is not among the Turkish lexical categories while it is one of the main lexical categories in French. Error analysis was made on 52 written corpus produced by Turkish students. According to this corpus, there are 948 substantive in which 892 words are required to use article. The correct article was used for 554 (%62) of these substantives whereas the wrong article was used for 338 (%38). When these mistakes

*) Bu makale, 3. Uluslararası Dil Eğitimi ve Öğretimi Sempozyumu'nda (ISLET, 20-23 Nisan 2017, Roma) sunulan bildirinin genişletilmiş sürümüdür.

**) Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü (eposta: sbosnali@nku.edu.tr)

***) Öğr. Gör. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu (eposta: ytopaloglu@nku.edu.tr)

are also taken into consideration, it is determined that the most common error with rate 50% is the selection error. The omission error with 41% takes place the second place. The errors of addition (%8) and misordering (%1) are observed to occur at a very low rate. Although a high percentage of selection errors is evaluated within the context of the intralanguage, it is observed that they are a very large percentage of gender selection. Therefore, the lack of gender in Turkish also necessitates the evaluation of these errors within the context of interlanguage. As a result, the basis of the errors made by Turkish students in the context of article lies in the absence of both this article and the gender in Turkish.

Keywords: Contrastive Linguistics, Error Analysis, Article, French

Makale Geliş Tarihi: 07.04.2018

Makale Kabul Tarihi: 06.06.2018

I.Giriş

Öğrenciler yeni bir dil öğrenirken, birçok farklı etkene bağlı olarak yabancı dil öğrenimi sürecinde zorlanmakta ve yanlış yapmaktadırlar. Bu etkenlerden biri, aktarma olarak adlandırılan olgudur. Yabancı dil öğrenimi sürecinde, ana dili dâhil daha önce öğrenilmiş farklı dillerden yapılan olumlu aktarmalar yabancı dil öğrenimini kolaylaştırırken, olumsuz aktarmalar zorlaştırmakta ve girişiklik (fr. interference) olarak adlandırılan olgu gibi farklı yanlış türlerinin ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Girişiklik, dil sistemini ses, biçim, sözdizimi ve sözcük düzeyinde olumsuz etkileyen bir olgudur. Örneğin öğrenciler, ana dili veya daha önce öğrenmiş oldukları dillerden, işleve konulmaması gereken sözcük veya dil bilimsel ulamları tümce içerisinde kullanılabilmektedirler. Bu nedenle öğrenciler, yabancı dil öğrenim sürecinde zorlanmakta ve yanlışlar yapmaktadırlar. Dil öğreniminde hata (fr. faute) ve yanlış (fr. erreur) kavramlarını birbirlerinden ayırt etmek gerekir. Zira edimle (fr. performance) ilgili olan hata bilinçli olarak kurallara uymama anlamına gelmektedir. Yanlış ise, edinçle (fr. compétence) ilgili olup kuralların iyi bilinmemesinden dolayı bilinçsizce yapılır (Corder, 1981, s. 10).

Yabancı dil öğrenimini ve öğretimini kolaylaştırmak ve bu süreçte ortaya çıkan eksiklikleri ve yanlışları en aza indirmek amacıyla 1950'lerde Fries (1945), Lado (1957), Corder (1981) vd. gibi dilbilimciler, karşılaştırmalı dilbilgisi çalışmalarına yönelmişlerdir (Debyser, 1970, s. 31). Corder (1981, s. 12) ana dilindeki dil bilgisi yapılarının yabancı dil öğrenim sürecine aktarılabilceğini öne sürerek ana dilinin yabancı dil üzerinde önemli etkilerinin bulunduğunu ileri sürmüştür. Lado (1957) ise, yabancı dil öğrenim sürecinde ana dilinin önemli bir etkisinin olduğunu, söz konusu süreçte karşılaşılan öğrenme zorluklarının ve yanlışların ana dilinden kaynaklandığını ileri sürerek, ana dili ile yabancı dildeki yapıları karşılaştırma yoluna gitmiştir. Diğer taraftan, her iki dildeki benzer yapıların dil öğrenim sürecini kolaylaştıracağını, farklı yapıların ise zorlaştıracığını ve yanlışlara yol açacağını belirtmiştir. Dolayısıyla, çok zorlanmadan ve yanlış yapmadan yabancı dil öğrenebilmek için, her iki dili karşılaştırma gereksiniminden ve çabalardan hareketle karşıtsal dilbilim ortaya çıkmıştır. Karşıtsal dilbilim, iki dil arasındaki yapıları karşılaştırarak, bu yapıların farklılıklarını ortaya

koyup dil edinimi sürecinde söz konusu yapıların farklılıklarından dolayı yapılacak yanlışları ve öğrenimdeki zorlanmaları en aza indirmeyi amaçlamaktadır (Şavlı, 2009, s. 181).

Bu araştırma, Fransızca öğrenen Türk öğrencilerin ürettikleri yanlışlar üzerinde gerçekleştirilmiştir. Fransızca öğrenen Türk öğrencilerin ürettikleri yanlışlar üzerine yapılan birçok önemli araştırma bulunmaktadır. Bu araştırmalarda, en sık yapılan yanlışlar önem sırasına göre «dilbilgisi kuralları», «yanlış sözcük seçimi», «yazım yanlışları» ve «sözdizimsel yanlışlar» olarak kaşımıza çıkmaktadır (Şavlı & Güler, 2014, s. 146). Diğer taraftan, Fransızca dilbilgisi kurallarını tanıma ve doğru yazma konusunda öğrencilerin karşılaştıkları sözdizimsel ve biçimbilimsel güçlükler konusunda Topçu Tecelli ve Özçelik'in (2007, s. 284) yapmış oldukları çalışma, Türk öğrencilerin en fazla zorlandıkları konunun tanımlık kullanımı olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, tanımlık yanlışları üzerine özgün ve ayrıntılı bir çalışma henüz yapılmış değildir. Bu nedenle Türk öğrencilerin Fransızca öğrenim sürecinde yaptıkları yanlışların dilsel boyutunun tanımlık kullanımı bağlamında karşıtsal bir yaklaşımla incelenmesi önem arz etmektedir.

Bu bağlamda, öncelikle karşıtsal dilbilgisi ve yanlış çözümlemesinin kuramsal çerçevesi çizilerek çalışmanın sorunsalı üzerine bir varsayım ileri sürülecektir. İnceleme kısmında, benimsenen yöntem geniş hatlarıyla tanıtıldıktan sonra, elde edilen bulgular değerlendirilip, öne sürülen varsayım kapsamında tartışılacaktır.

A. Yabancı Dil Öğretimi Kapsamında Karşıtsal Dilbilgisi ve Yanlış Çözümlemesi

Yabancı dil öğrenimine yönelik yapılan araştırmalar, daha 14. yüzyıldan itibaren Fransız ve İngiliz dil sahalarında mevcuttur. 17. yüzyılın sonundan 18. yüzyılın başına kadarsa ana dili ile yabancı dillerin karşılaştırılmasına yönelik çalışmalara rastlanmaktadır. Gerçek anlamda 1950'lerden itibaren dil edinimi, dil öğretimi, yanlış üretimi ve yanlış analizi ile ilgili çok sayıda çalışma, araştırma ve incelemeler ortaya çıkmıştır. Özellikle ABD'de, Fries (1945), Lado (1957), Corder (1981), Odlin (1997) vd. gibi dilbilimciler, dil öğrenimi ve öğretimine yönelik önemli eserler ortaya koymuşlardır. Bu dilbilimcilerden Corder (1981), benzeşim ve dilbilgisi mikro-sistemlerini düzenleme ilkelerine göre yanlış analizini geliştirmiştir. Yabancı dil öğretimini kolaylaştırmak, bu dilin öğretimindeki eksiklikleri ve yapılan yanlışları en aza indirmek için Fries (1945) ve Lado (1957) vd. ise, karşılaştırmalı dilbilgisi ve karşıtsal yaklaşım çalışmalarına yönelmiş ve en iyi yöntem ve teknikleri bulmayı amaçlamışlardır. Corder (1981) ve Odlin (1997) ise, yabancı dil öğrenimi ve öğretimindeki araştırma ve incelemelerinde yanlış türlerine, sebeplerine ve bunların çözümlenmesine odaklanmışlardır

Lado'ya (1957) göre ana dili, yabancı dil öğrenimini olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebilmektedir. Bu etkenlerden en önemlileri, olumlu veya olumsuz aktarma (fr. transfert) olarak adlandırılan olgulardır. Yabancı dil öğrenme sürecinde yapılan olumlu aktarmalar, yabancı dil öğrenimini kolaylaştırırken olumsuz aktarmalar, zorlaştırmakta ve iki dil arasında *girişiklik* (fr. interférence) olarak adlandırılan olgunun ortaya

çıkmasına yol açmaktadır. Söz konusu girişiklik, yabancı dil öğrenim sürecinde farklı biçimde hata ve yanlışların yapılmasına neden olmaktadır.

1.Karşıtsal Dilbilgisi

Yabancı dil öğrenimi ve öğretimi sürecinde beliren zorluk, eksiklik ve yanlışlara karşı 1950'lere doğru ortaya çıkan ve birçok çalışmaya konu olan karşıtsal dilbilgisinin amacı, ana dili ile yabancı dil arasındaki farklılıkları tanımlamaktır. Fries, Lado, Weinreich, vd. gibi dilbilimciler bu çerçevede çok sayıda araştırma ve incelemeler yapmışlardır (Debyser, 1970, s. 31). Geliştirdiği karşıtsal yaklaşım çerçevesinde, öğrenim sürecinin ana dili ile yabancı dili karşılaştırarak gerçekleşeceğini ileri süren Lado (1957), bu iki dil arasındaki yapısal benzerliklerin, yabancı dil öğrenimini kolaylaştıracağını, farklılıkların ise zorlaştıracağını belirtmektedir. Karşıtsal yaklaşım, ana dili ile yabancı dil arasındaki ayrılıkları, ayrımları, karşıtlıkları belirleyen ve etkin yabancı dil öğretim yöntemleri oluşturulmayı amaçlayan uygulamalı dilbilim dalıdır (Vardar, 2002, s. 28). Karşıtsal yaklaşımla ilgili benzer görüşleri bulunan Bayraktaroğlu (1979, s. 3), Březinová (2009, s. 10), Gaoudi (2012, s. 31) ve Belkacem (2009, s. 287), iki dil arasındaki farklılıkların zorluğa yol açtığını belirtmektedirler. Ayrıca ana dilinden yabancı dile yapılan olumsuz aktarmalardan kaynaklanan yanlışların, iki dilin de karşıtsal olarak incelenmesini gerekli kıldığını dile getirmektedirler. Diğer taraftan, iki dil arasındaki farklılıklar üzerine yoğunlaşan ve yabancı dil öğrenimine ilişkin çözüm önerileri sunan karşıtsal dilbilgisi sayesinde, yabancı dillerin daha iyi öğrenilebileceğini ve öğretilabileceğini; yaşanan zorlukların, ortaya çıkan eksikliklerin ve yapılan yanlışların yoğunluğunun azaltılabileceğini ifade etmektedirler.

Karşıtsal dilbilim çerçevesinde yabancı dil öğrenim süreci için ileri sürülen yöntemler ve varsayımlar, 1960'lardan günümüze kadar birçok dilbilimci tarafından eleştirilmiştir. Bu eleştirilere göre, yabancı dil öğrenim sürecindeki her zorluk, eksiklik ve dil yapılarından ve öğretim yöntemlerinden ortaya çıkan her yanlış karşıtsal dilbilim yöntemleriyle belirlenip giderilemeyebilir. Ana dili ve yabancı dil arasındaki yapısal farklılıklar, aynı oranda zorluğa ve yanlışla yol açmayabileceği gibi, söz konusu her iki dilin yapılarındaki benzerlikler de yanlışlara neden olabilir (Bayraktaroğlu, 1979, s. 3-4). Ayrıca iki dil arasındaki her yapısal farklılık, zorluğa yol açmayabilir ve karşıtsal yaklaşımla sadece ana dilinin olumsuz etkisinin neden olduğu yanlışlar tespit edilebilir (Odlin, 1997, s. 17-19).

Bu görüşlerden hareketle karşıtsal incelemenin, iki dil arasındaki yapısal farklılıkları belirlemede etkili olacağını düşünmekteyiz. Yabancı dil öğrenirken öğrenciler, öğrenim sürecini daha çok kolaylaştırma düşüncesiyle ana dilinden ve önceden öğrendikleri bir dilden aktarma yaparlar. Ancak ana dili ve yabancı dil arasındaki farklılıklardan dolayı olumsuz aktarmayla karşı karşıya kalmakta ve yanlışlar yapmaktadırlar. Söz konusu yanlışlar, karşıtsal dilbilimin araştırma yöntemi, karşıtsal çözümleme (fr. analyse contrastive) ile belirlenebilmektedirler. Karşıtsal çözümleme süreci ise, her iki dili tanımlama; ayrıntılı karşılaştırma için iki dilin öğelerini seçme; benzer ve farklı alanları karşılaştırma; yanlışla yol açan olası alanları tahmin etme aşamalarından oluşmaktadır (Trawiński, 2005, s. 11). Yabancı dil öğreniminin daha başarılı, etkin ve verimli olmasını

sağlamak için, aktarma stratejisi temel alınarak, karşıtsal çözümleme süreci aşamaları uygulamaya konulmalı; her iki dilin benzer ve farklı yönleri saptanmalıdır.

2.Yanlış İncelemeleri

Yanlış çözümlemesi, araştırmacılar tarafından farklı biçimde ele alındığı için, dil yanlışları çeşitli türlerde ortaya çıkmaktadır. Bu nedenle, birçok farklı yanlış türleri sınıflandırmasıyla karşılaşmak mümkündür. Biz bu araştırmada, Corder'ın (1981) *eksiltme, ekleme, seçme ve dizim* yanlış türleri sınıflandırmasını temel almaktayız.

İlk olarak *seçme* (fr. sélection) yanlış türünde; doğru biçimbirim, yapı ya da kullanım yerine yanlış seçeneklerden birinin seçilmesi söz konusudur (Corder, 1981, s. 36). Diğer yanlış türü olan *ekleme* (fr. addition), sözcük içerisinde olmaması gereken bir dilsel öğenin eklenmesiyle ortaya çıkmaktadır (Corder, 1981, s. 36). *Dizim yanlışları* (fr. mauvais ordre) ise, tümce içerisinde, sözcüklerin veya biçimbirimlerin yanlış dizilmesidir (Corder, 1981, s. 36). Son olarak, *eksiltme* (fr. omission) yanlış türü, bilgi kaybı olmaksızın bazı öğelerin eksiltilmesi anlamına gelmektedir. Diğer deyişle, tümce içerisinde olması gereken dilsel öğenin çıkarılması durumudur (Corder, 1981, s. 36).

Bu yanlış türlerinin ortaya çıkmasına yol açan nedenler, dil dışı (fr. interlinguale) ve dil içi (fr. intralinguale) olmak üzere ikiye ayrılır. Dil içi ve dil dışı yanlışları, *aşırı genelleştirme, düşük üretim, girişiklik, yanlış yorumlama* ve *yanlış üretimi* etkenlerine yol açmaktadır.

Aşırı üretim olarak da adlandırılan *aşırı genelleştirme* (fr. surgénéralisation), bir dildeki herhangi bir biçim ile ilgili kuralların, diğer biçimler üzerine genelleştirilmesi sonucunda yanlışların ortaya çıkmasına neden olmaktadır (Jabeen, 2015, s. 56). Ayrıca önceden edinilen bir dilin her hangi bir yapısıyla ilgili kuralın, yeni edinilen bir dile genelleştirilmesinden dolayı da yanlışlar ortaya çıkabilmektedir (Odlin, 1997, s. 37). *Düşük üretim* (fr. sous-production) olarak adlandırılan diğer yanlış etken ise öğrencilerin, yabancı dil öğrenimi sürecinde öğrendikleri yapıları neredeyse hiç kullanamamalarından kaynaklanmaktadır. Odlin'e (1997, s. 36-37) göre, öğrenci, hedef dilde öğrendiği yapıları ana dilindeki yapılarla benzetemediğinde, bu yapıları kullanmaktan kaçınabilmektedir. *Girişiklik* (fr. interférence) ise, dillerin etkileşime geçmesi sonucunda ortaya çıkan bir olgudur. Girişiklikler, genelde olumsuz aktarmalardan kaynaklanmaktadır. Ana dilin ya da önceden öğrenilmiş bir dilin kullanım alışkanlıkları, yeni öğrenilen dilde kullanılmak üzere olumsuz yönde aktarılıp kullanılmasından ortaya çıkmaktadır (Belkacem, 2009, s. 286). Öte yandan, daha önce edinilen bir dilin yapıları, yeni edinilen bir dilin yapılarının yorumlanmasını etkileyebilir. Bazen söz konusu etki, öğrencinin yeni öğrenilen dildeki yapılarla ilgili çok daha farklı bir çıkarım yapmasına yol açabilir. Bu sorun ise, diğer etkenlerden biri olan *yanlış yorumlamaya* (fr. interprétation fausse) yol açabilir (Odlin, 1997, s. 38). Son etken ise, *yanlış üretimi* (fr. production d'erreur). Yanlış üretimi, genelde konuşma ve yazmada, ana dili ile hedef dil arasındaki benzerlik ve farklılıklardan ortaya çıkmaktadır.

2a. Dil Öğretiminde Yanlış Çözümlemesinin Önemi

Yanlışların ortaya çıkışı, dil öğrenim sürecine engel oluşturan önemli tehlikelere yol açabilmektedir. Dil öğrenim sürecinde yanlış yapmanın pekişmemesi için, öğretmenin ya da öğrenci tarafından yanlış üretiminin engellenmeye çalışılması, bu olumsuzluğa yönelik araştırmaların yapılması önemlidir. Dil sınıfı içinde davranışsal açıdan öğretmenin yapılan bir yanlışın daha çok pekişmesine yol açabilmektedir. Zira öğrenci yanlış yaptığı anda, öğretmen söz konusu yanlışta anında tepki vermezse, öğrenci doğru yanıtladığını düşünecek ve bu durum, öğrenci için olumlu pekiştirme olacaktır. Bu nedenle öğretmen, yapılan tüm yanlışlara anında doğru yanıtı vererek geri dönütte bulunursa, yapılan yanlışların tekrarlanma olasılığını azalacaktır. Yanlış, çok sık tekrar ediliyorsa, öğrenciye olumsuz geri dönütlerin veya tepkilerin sayısı artacaktır. Bu olumsuz geri dönütlerden dolayı öğrenci, öğrenmeye yönelik güdülenmeyi kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır (Burkhardt, 2004, s. 9). Diğer taraftan bazı yanlışlar, aktarmadan değil, öğrenciye öğretilme yönteminden kaynaklanabilmekte ve olmaması gereken yanlışlara neden olabilmektedir (Odlin, 1997, s. 19). Ayrıca sınıf içinde verilen yönergelerin anlaşılabilmesi, okul alışkanlıkları, öğrencilerin farklı algılayışları, işlevsel, bilişsel, içerik, aktarım, girişiklik, çevresel etkenler gibi birçok etmen yanlışta yol açabilmekte ve birçok yanlış türü ortaya çıkabilmektedir (Gaoudi, 2012).

Dil edinimi sürecinde her öğrenci yanlış yapabilir ve bu süreçte yapılan yanlışları sadece olumsuz olarak görmemek gerekir. Zira yabancı dil öğrenim sürecini kapsayan yanlış incelemeleri, dil ediniminde daha iyi yöntem ve tekniklerin belirlenmesine, dilsel edinim sistemlerinin daha iyi kavranmasına ve anlaşılmasına katkı sağlayabilir (Bouton, 1984, s. 107-109). Davranışçı Öğrenme Kuramı'nın aksine Yapısalcı yaklaşım ve karşıtsal çalışmalar, yanlışları olumlu, yararlı ve önemli bir nitelik olarak görmektedirler. Bouton'a (1984, s. 107-109) göre, yabancı dil öğrenim sürecinde ortaya çıkan yanlışların incelenmesi, dil edinimi sürecinde daha iyi yöntem ve tekniklerin belirlenmesine yardımcı olabilir. Ayrıca söz konusu bu yanlış incelemeleri, dil edinim sistemlerinin daha iyi kavranmasına ve anlaşılmasına katkı sağlayabilir. Yanlış çözümlemesi, dil edinim sürecinde karşılaşılan dilsel zorlukların ve gereksinimlerin saptanmasına yardımcı olabilir. Yanlış çözümlemeleri sayesinde öğretmenin, öğrencinin dil edinimindeki ilerlemelerini, neyi ne kadar doğru öğrendiğini ve üzerinde daha çok durulması gereken konuları anlamasına ve geribildirimde bulunmasına fırsat verebilir (Çetinkaya, 2015, s. 166). Bu çözümleme; dil yanlışları, yabancı dil öğrenim süreci, öğrencilerin dil yeterlilik düzeyleri ve algılayışları, öğretmen tarafından seçilen yöntem ve tekniğin uygunluğu ile ilgili fikir vermede yararlı olabilir. Diğer taraftan, karşıtsal inceleme veya yanlış inceleme ile öğrencinin dil öğrenim sürecinde yaptığı yanlışların sınıflandırılmasını mümkün kılabilir (Collombat, 2009, s. 46). Her ne kadar olumlu yanı da olsa yanlış, dizgeli ve tekrarlayan bir özelliğe sahiptir. Dili öğrenenler, öğrencinin karşısına bir engel olarak çıkan yanlış türlerini önceden görüp, bunlara müdahale etmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla, dil öğrenimi süresi boyunca öğrencilerin ürettikleri yanlışlar üzerine yapılan karşıtsal incelemelerden ve yanlış çözümlemelerinden elde edilen veriler, daha etkin bir yabancı dil öğrenimi ve öğretimi açısından önem arz etmektedir.

Bu bilgilerden hareketle ve eğitim-öğretim sürecinde Türk öğrencilerin Fransızca tanımlık kullanımında çok zorlandıkları ve yanlış yaptıkları gözleminden yola çıkarak, bu araştırmada Türk öğrencilerin tanımlık kullanımında yaptıkları yanlışların çözümlenmesi, bu yanlışların sebeplerinin ve türlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Tanımlık öğrenimi sürecinde ve kullanımı sırasında yaşanan zorluklar ve yapılan yanlışlar araştırılırken şu soruların yanıtlarının bulunması hedeflenmektedir. Türk öğrencileri için Fransızca tanımlık öğrenimi neden çok zordur ve tanımlık kullanımında bu öğrencilerin yanlış yapmalarının sebebi ne olabilir? Türk öğrenciler, Fransızca tanımlık kullanımında en çok hangi tür yanlış yapmaktalar ve buna yol açan etkenler nelerdir? Öğrencilerin tanımlık kullanımında yaptıkları yanlışlar hangi boyuttadır? Tanımlık kullanımında yapılan yanlışların tanımlık türlerine göre dağılımı nasıldır?

B. Dilbilgisi Ulamı Olarak Fransızca ve Türkçede Tanımlık

Aristo'dan beri sözcükler farklı türlerde sınıflandırılmaktadır. Günümüzde belirleyiciler (fr. déterminants), bazı dillerde zorunlu bir sözcük ulamı olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı türdeki belirleyiciler arasında temel belirleyici olan tanımlık (fr. article), ilişkiye girdiği adı güncelleyerek, onun bir tümce içerisinde rol almasına olanak sağlayan bir sözcük kategorisidir.

Ancak bu sözcük türünün evrensel olmadığını belirtmek gerekir. Tanımlık varlığı açısından öncelikle iki farklı tipoloji bulunmaktadır: Tanımlık ulamının bulunduğu diller ve bu ulamın bulunmadığı diller. Ayrıca tanımlığın bulunduğu dilleri de, tanımlığın belirlediği ada, sayı ve cinsiyet bakımından uyum sağlayarak değiştiği diller ve tanımlığın değişmediği diller olmak üzere iki alt tipolojide sınıflandırmak mümkündür. Diğer taraftan, dizim bakımından tanımlık belirlediği sözcüğün önünde konumlanabileceği gibi arkasında da konumlanabilmektedir (Creissels, 1995, s. 104-105).

Tablo 1. Tanımlık tipolojisi

Tanımlık		
T +		T -
T (Değişken)	T (Sabit)	Ø Kitap Ø
Le garçon (oğlan)	The table (masa)	
La fille (kız)	The tables (masalar)	
Les filles (kızlar)		
_____ + Ad	Ad + _____	
Le garçon (Fransızca)	lup / lupul (Romanca)	

1. Fransızca Tanımlık

Tablo 1'deki bilgiler çerçevesinde, Fransızca tanımlık ile Türkçede tanımlığı karşıtsal bir yaklaşımla incelemek yararlı olacaktır. Tipolojik olarak bükümlü bir dil olan Fransızca, köken bakımından Hint-Avrupa dil ailesinin Roman dilleri içerisinde gösterilmektedir. Fransızca, tanımlık bulunduran dil tipolojisine girmektedir. Tanımlığın belirttiği ad, zorunlu olarak ya eril ya da dişildir. Dolayısıyla, tanımlık adın cinsiyetine göre eril, dişil; sayısına göre tekil ve çoğul olarak biçim değiştirir. Ancak ünlü sesle başlayan adların önünde cinsiyet olarak nötrleşerek tek bir biçim olarak gerçekleşir. Diğer taraftan, söz konusu tanımlık her zaman adın önünde konumlanır (Grevisse & Goosse, 2011).

Fransızca tanımlık belirli, birleşik, belirsiz ve kısmi olmak üzere dört türde ele alınır. *Belirli tanımlık*, Fransızca "le", "la", "l'" ve "les" olmak üzere dört farklı biçimde bulunmaktadır. Konuşur tarafından bilinen bir varlığı veya nesneyi göstermek için ünsüz ile başlayan eril ve tekil bir adın önünde "le", dişil ve tekil bir adın önünde "la" ve eril veya dişil olsun çoğul bir adın önünde "les" tanımlığı kullanılmaktadır. "Le" ve "la" tekil biçimlerinin "l'" değişkesi bulunmakta ve eril veya dişil olsun sessiz "h" ya da ünlü ile başlayan bir adın önünde işlev kazanmaktadır (Grevisse & Goosse, 2011).

Belirli ada "à" ve "de" ilgeçleri geldiği zaman tanımlık *birleşik* biçim almaktadır. Böylece söz konusu ilgeçlerle kaynaşan "le" ve "les" tanımlıkları tekil ad bağlamında "au" veya "du", çoğul ad bağlamında ise "aux" veya "des" biçiminde gerçekleşmektedir (Grevisse & Goosse, 2011).

Belirsiz tanımlık ise, tanımsız veya belirsiz olan, henüz söz konusu olmayan bir ya da birden çok varlığı göstermek için eril ve tekil bir adın önünde "un", dişil ve tekil bir adın önünde "une" ve çoğul bir adın önünde "des" tanımlığının kullanılması durumudur.

Öte yandan, cinsiyete göre değişip sayıya göre değişmeyen *kısmi tanımlık*, sayılamayan varlıklarda belirsiz bir miktar ve soyut kavramlar ifade eden adları belirlemek için kullanılır (Grevisse & Goosse, 2011). Fransızcadaki kısmi tanımlık ise, sayılamayan bir gerçekliği ve belirsiz bir miktarı belirtmek için eril ve tekil bir adın önünde "du", dişil ve tekil bir adın önünde "de la", dişil ve tekil olsun ünlü ile başlayan bir adın önünde "de l'" tanımlığının kullanılması söz konusudur.

Tablo 2. Fransızca tanımlık

Fransızca tanımlık			
	Tekil	Çoğul	
Belirli	le ~ la ~ l'	les	eaux sucre (m) crème (f)

Bileşik	au ~ du	aux ~ des	
Belirsiz	un ~ une	des	
Kısmi	du ~ de la ~ de l'	ø	

2. Türkçede Tanımlık

Köken bakımından Ural-Altay dil ailesinin, Altay kolunda gösterilen Türkçe ise, sondan eklemeli bir tipolojiye sahiptir. Bu dilin en önemli özelliklerinden bir diğeri de, dilbilgisel tanımlık ve cinsiyet ulamlarının bulunmamasıdır. Gerçekten, ad bir tanımlık ile belirtilmez ancak tümcede üstlendiği işleve göre çekilir. Dolayısıyla, Fransızcadan farklı olarak Türkçe, adın hallerini (fr. les cas) barındıran diller tipolojisine girmektedir. Bununla birlikte, Türkçede, adlar belirli ve belirsiz olarak işaretlenebilmektedir. Belirli nitelikteki ad, özne konumunda yalın haldeyken, cümlede üstlendiği işleve göre farklı biçimlerde (fr. accusatif, ablatif, locatif, ...) çekilmektedir.

Tablo 3. Fransızca tanımlık ve Türkçede denkliği

Fransızca					Türkçe	
Bağlamsal Yapı	Tanımlık + Ad				Ø-Ad-Ø	
Belirli		Eril	Dişil	Nötr	Özne	Nesne
	Tekil	le	la	l'		
	Çoğul	les				
Bileşik	Tekil	au ~ du	à la ~ de la	à l' ~ de l'	Ø	
	Çoğul	aux ~ des				
Belirsiz	Tekil	un	une		Bir	
	Çoğul		des		Ø	
Kısmi	Tekil	du	de la	de l'	Ø	
	Çoğul	Ø	Ø	Ø	Ø	

Görüldüğü gibi, dört farklı türü olan Fransızca tanımlık, farklı değişkenlere göre 18 farklı biçime bürünebilmektedir. Özel adlar dışında, tüm adlardan önce Fransızcada tanımlık kullanımı söz konusu iken Türkçede herhangi bir tanımlık bulunmamaktadır. Ayrıca Fransızcada tanımlık, adın tümcede üstlendiği işlev ne olursa olsun zorunlu olarak yer alırken, Türkçede bu ulam yoktur. Fransızcadaki “un” ve “une” belirsiz tanımlıklara, Türkçede “bir” sayı sıfatı karşılık gelebilmektedir. Ancak söz konusu sayı sıfatı, “kitap aldım / bir kitap aldım” örneğinde görülebileceği gibi Türkçede isteğe bağlı olarak da kullanılabilir. Dolayısıyla, Fransızca ve Türkçede bu yapıların birbirlerinden tamamen farklı olduklarını ileri sürebiliriz.

Bu nedenle, Türk öğrencilerin Fransızca tanımlık kullanımlarında dil içi yanlışlarının bulunması beklenen bir olgudur. Ancak yukarıda karşıtsal incelemede vurguladığımız iki dil arasındaki tipolojik farklılıklar nedeniyle, Türk öğrencilerin daha sık olarak diller arası yanlışlar üretmeleri beklenir. Daha somut bir ifadeyle, Fransızcada cinsiyete ve sayıya göre farklı değişkenlere bürünen zorunlu bir dilbilgisi ulamı olan tanımlık, Türkçede bulunmamasından dolayı söz konusu girişiklik yanlışlarından daha çok *eksiltme ve seçme yanlışlarının* yapılacağı öngörüsü yapılabilir.

II. İnceleme

A. Yöntem

Bu araştırmada, Türk öğrencilerin yaptıkları yanlışlara sadece tanımlık kullanımı yönünden yaklaşarak, üretilen yanlış türlerini belirleyerek betimlemek ve nedenlerini açıklamak amacıyla karşıtsal yaklaşımdan hareketle yanlış çözümlemesi benimsenmiştir.

Çözümlemecek verilerin elde edilmesi için, öğrencilerin sınav ortamında ürettikleri metinlerden bir bütüncü oluşturulmuştur. Söz konusu bütüncü, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü Lisans programının birinci sınıfında öğrenim gören 52 öğrencinin yazılı anlatım dönem sonu sınav kâğıtlarından oluşturulmuştur. Sınavda, öğrencilerden yaşadıkları kenti tanıtımları ve bir arkadaşa öneride bulunmaları istenmiştir.

Söz konusu sınav kâğıtlarında, ad kökenli toplam sözcük sayısı belirlenmiş, tanımlık ve belirleyici kullanımlarının toplam sayısı saptanmış ve öğrencilerin sadece Fransızca tanımlık kullanımları incelemeye alınmıştır. Fransızcanın yapısından hareket ederek, istisnalar dışında tanımlığın zorunlu olduğu adlarda öğrencinin hangi tanımlığı kullandığı tespit edilmiştir. Daha sonra, bu kullanımlardan toplamdaki doğru ve yanlış tanımlık sayısı saptanmış ve tanımlıklar türlerine göre sınıflandırılmıştır. Kullanılan her tanımlık türü, kendi içinde ayrıntılı bir biçimde incelenmiş ve yapılan yanlışlar belirlenmiştir. Söz konusu yanlışlar ise, türlerine göre sınıflandırılmış ve bunların nedenleri açıklanmaya çalışılmıştır. Diğer taraftan, her tanımlık türünün içinde, en çok yapılan yanlış türünden en az yapılan yanlış türüne doğru bir sıra izlenmiş, yapılan bu yanlışların sıklık dereceleri belirtilmiş ve her yanlış türüne örnekler verilmiştir.

Yanlış	143	31	54	72	56	69	63	65	22	12	338	38
Seçme	77	54	15	28	30	53	48	76	-	-	170	50
Eklem e	3	2	-	-	1	2	1	2	22	100	27	8
Eksiltme	63	44	36	66	25	45	14	22	-	-	138	41
Dizim	-	-	3	6	-	-	-	-	-	-	3	1
Doğru	319	69	21	28	25	31	34	35	155	88	554	62
Toplam	462	100	75	100	81	100	97	100	177	100	892	100

1. Belirsiz tanımlık

Bütüncemizde toplamda 75 belirsiz tanımlık bağlamı bulunmaktadır. Bunların 54 tanesi yanlış, 21 tanesi doğru olarak kullanılmıştır. Dolayısıyla, %72'lik bir oranla öğrencilerin en sık ürettiği yanlış bu bağlamdadır. Yanlış türlerine bakacak olursak, önem sırasına göre eksiltme, seçme ve dizim yanlışları belirlenmiştir.

Belirsiz tanımlık kullanımında en çok karşılaşılan yanlış türü eksiltmedir. Gerçekten 36 bağlamda öğrencilerin herhangi bir tanımlık kullanmadığı görülmektedir. Bu da toplam yanlışların % 66'lık bir oranına denk gelmektedir. Aşağıdaki örneklerde görüleceği gibi ister eril (%35) ister dişil (%20) isterse de çoğul (%11) bağlamında olsun eksiltme yanlışlarına rastlanmaktadır:

- (1) a. *Il y a **Ø** festival de cerises.
b. Il y a **un** festival de cerises.
- (2) a. *Tekirdağ est **Ø** bonne ville pour moi.
b. Tekirdağ est **une** bonne ville pour moi.
- (3) a. *Je vous propose de manger **Ø** poissons.
b. Je vous propose de manger **des** poissons.

Sık olarak rastlanan bir diğer yanlış türü, %28 oranında seçme yanlışlarıdır. Bu kapsamda, %19 oranıyla en çok karşılaşılan yanlış, belirsiz tanımlık yerine belirli tanımlık seçimidir. Bu yanlış türüne hem çoğul hem de tekil ad bağlamında rastlanmaktadır:

- (4) a. *Il y a **les** monuments à Tekirdağ.

- b. Il y a **des** monuments à Tekirdağ.
(5) a. *Il y a **le** monument à Tekirdağ.
b. Il y a **un** monument à Tekirdağ.

Diğer taraftan, %9 oranında cinsiyet seçme yanlışları örneği bulunmaktadır:

- (6) a. *C'est **une** festival très agréable.
b. C'est **un** festival très agréable.

Dizim yanlışları türü ise sadece, %6 oranında karşılaşılan yanlış türüdür. Örneklerde görülebileceği gibi, öğrenciler adın kendisinden önce gelen sıfat tarafından nitelendiği durumlarda dizimsel yanlışlara düşmektedirler:

- (7) a. *Cet ville offrir nombreuses **l'**arbres.
b. Cette ville offre **de** nombreux arbres.
(8) a. *Tekirdağ est très connu et agréable **une** ville.
b. Tekirdağ est **une** agréable ville très connue.

Belirsiz tanımlık alanında yapılan en sık yanlış türünün eksiltme yanlışları olması, bu ulamın Türkçede olmamasıyla ilgili olduğu görüşünü desteklemektedir. Diğer taraftan, cinsiyet seçimi nedeniyle yapılan belli bir orandaki yanlışlar da bu kapsamda değerlendirilebilir.

2. Kısmi tanımlık

81 bağlamı bulunan kısmi tanımlık, 56 defa yanlış olarak kullanılmıştır. Söz konusu bağlamların %69'unu oluşturan bu yanlışların türlere göre dağılımı, sırasıyla seçme (%53), eksiltme (%45) ve ekleme (%2) gibidir.

Kısmi tanımlık alanında yapılan seçme yanlışları kapsamında %36 oranla en sık üretilen yanlış, onun yerine belirli tanımlık seçimidir:

- (9) a. *Tu peux manger **les** cerises dans le festival de cerises.
b. Tu peux manger **des** cerises dans le festival de cerises.

- (10) a. *Il est mieux que tu ne peux pas faire **le** bruit.
b. Il est mieux que tu ne fasses pas **de** bruit.

Bir diğer yanlış, belirsiz miktar bildiren "beaucoup de" gibi biçimlerdeki "de" yerine "des" biçiminin kullanılmasıdır. %9 oranında olan bu yanlış türüne aşağıdaki gibi örneklerde karşılaşılmaktadır:

- (11) a. *Cette ville offre beaucoup **des** plages.
b. Cette ville offre beaucoup **de** plages.

Olumsuz bir tümcede “de” kısmi tanımlığı yerine “l” belirli tanımlığı ya da sıfat addan önce geldiğinde veya çoğul olduğunda “de” yerine % 5 oranında “des” çoğul belirsiz tanımlığı kullanıldığı görülmektedir:

- (12) a. *Tu ne bois pas l'alcool dans un maison.
b. Tu ne bois pas d'alcool dans une maison

- (13) a. *Tekirdağ offrir des nombreuses vignes.
b. Tekirdağ offre de nombreuses vignes.

Diğer taraftan, “de l” yerine % 4 oranında sadece “d” kullanımına rastlanmıştır.

- (14) a. *Il est agréable acheter d'alcool.
b. Il est agréable d'acheter de l'alcool.

%45 oranındaki eksiltme yanlışı içerisinde en sık “du” tanımlığının kullanılmaması (%32) dikkat çekmektedir. Bunun yanında, “beaucoup de” gibi belirsiz miktar belirten biçim ve olumsuz tümcelerde kullanılması gereken “de” eksiltmiştir:

- (15) a. *Tu peux boire Ø Raki.
b. Tu peux boire du raki
(16) a. *Beaucoup Ø monument se trouve dans la Tekirdağ.
b. Beaucoup de monuments se trouvent à Tekirdağ.

- (17) a. *Il n'y a pas Ø monument près de l'université Namık Kemal.
b. Il n'y a pas de monument près de l'université Namık Kemal.

Ekleme yanlışı olarak ise, sadece bir örnek tümce bulunmaktadır:

- (18) a. *N'utilisez pas beaucoup de l'eau chaud.
b. N'utilisez pas beaucoup d'eau chaude.

Kısmi tanımlık söz konusu olduğunda da seçme yanlışı türünün yanında önemli oranda eksiltme yanlısının üretildiği gözlemlenmektedir. Bu eksiltme davranışının yine Türkçede bu ulamın bulunmaması ile bağlantılı olarak yorumlamak yanlışı olmayacaktır.

3. Bileşik tanımlık

Bütüncemizde 97 bağlamı bulunan bileşik tanımlık, %65 oranında yanlışı kullanılmıştır. Bu yanlışılar türleri bakımından değerlendirildiğinde, %76 oranıyla seçme, %22 oranında eksiltme ve sadece %2 oranında ekleme yanlışıları olduğu görülmektedir.

Seçme yanlışı türü kapsamında en sık görülen bağlam bileşik tanımlık yerine belirli tanımlık kullanımı (%41) olarak karşımıza çıkmaktadır:

- (19) a. * Ne coupez pas la parole les voisins.

b. Ne coupez pas la parole **aux** voisins.

Diğer taraftan, eylemin gerektirdiği ilgeç seçimi ile ilgili olarak yapılan yanlışlar da bulunmaktadır. Bunların oranı %19 dolaylarındadır:

(20) a. *J'adore Tekirdağ grâce **des** vignes.

b. J'adore Tekirdağ grâce **aux** vignes (pour ses vignes).

Öte yandan, cinsiyet seçiminden kaynaklı olarak belli bir oranda (%10) yanlış üretimine rastlanmaktadır:

(21) a. *Chaque années, les personnes viennent **à la** centre de la ville.

b. Chaque année, les personnes viennent **au** centre-ville.

Bütüncemizde bileşik tanımlığın eksiltilmesi olarak ortaya çıkan yanlış türüne, %22 oranında örnek bulunmaktadır:

(22) a. *Il faut aller **Ø** festival de cerises absolument.

b. Il faut absolument aller **au** festival de cerises.

(23) a. *Il est interdit d'entrer par la port **de** jardin.

b. Il est interdit d'entrer par la porte **du** jardin.

Ekleme yanlışı sadece bir örnekte tanımlık gerektirmeyen özel ad bağlamında karşımıza çıkmaktadır:

(24) a. *Il y a le monument de **la** Namık Kemal.

b. Il y a le monument de Namık Kemal.

Önceki iki ulamda olduğu gibi bileşik tanımlık alanında da seçme yanlış türünün en sık rastlanan tür olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, eksiltme yanlışlarının da yine önemli oranda üretildiği dikkat çekmektedir.

4. Belirli tanımlık

Bütüncemizde en fazla sayıda yer alan tanımlık bağlamını 462 rakamıyla belirli tanımlık oluşturmaktadır. Buna karşın, oransal olarak yanlış üretimi en az bu bağlamda yapılmıştır. Gerçekten, bu bağlamda üretilen yanlış oranı %31 ile sınırlıdır. Diğer taraftan, tür bakımından seçme ve eksiltme iki önemli yanlış türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekleme yanlış türüne oldukça sınırlı sayıda rastlanmaktadır.

%54 oranındaki seçme yanlışı kapsamında, cinsiyet ulamıyla ilgili seçim yanlışı ilk sırada yer almaktadır. Gerçekten bunların oranı %32 seviyesindedir:

(25) a. *N'oublie pas nourrir **la** chat.

b. N'oublie pas de nourrir **le** chat.

Diğer taraftan, belirli tanımlık yerine belirsiz tanımlık seçimi üretilen yanlışlar arasında %11 ile önemli bir yer tutmaktadır:

- (26) a. *Montez **des** escaliers silence.
b. Montez **les** escaliers en silence.

Tanımlığın belirttiği adın teklik, çokluk özelliğine uyumu konusunda yapılan yanlışları da seçme yanlışları kapsamında değerlendirmek mümkündür. Gerçekten, yanlışların %8'ini oluşturan bu tür üretimler içerisinde hem tekil yerine çoğul hem de çoğul yerine tekil tanımlık kullanımları görülmektedir:

- (27) a. *Il est conseillé faire **les** ménage.
b. Il est conseillé de faire **le** ménage.

- (28) a. *Ne fumer pas dans **le** toilettes.
b. Ne fumez pas dans **les** toilettes.

“e” ünlüsünün ünlü önünde düşmesi kuralına uyulmamasından kaynaklı olarak yapılan yanlışlara nadiren (%3) rastlanmaktadır:

- (29) a. *Utiliser tout ce que vous voules saud **le** ordinateur.
b. Utilisez tout ce que vous voulez, sauf **l'**ordinateur.

Eksiltme yanlış türüne, adın tümce içerisindeki işlevi ne olursa olsun, hem tekil hem çoğul hem de farklı cinsiyet ulamları söz konusu olduğunda sıklıkla karşılaşılmaktadır. Bunların oranı %44'tür:

- (30) a. *Ø Festival de cerises ont lieu en été.
b. **Le** festival de cerises a lieu en été.
(31) a. *Ne pas oublier jeter Ø poubelle avant Ø porte.
b. Ne pas oubliez de jeter **la** poubelle devant **la** porte.
(32) a. *Tekirdağ domine Ø évènements d'agréable.
b. Tekirdağ accueille **les** évènements agréables.

Son olarak, % 2 oranında ekleme yanlışları örneği bulunmaktadır:

- (33) a. *Il est défendu de fumer dans **la l'**appartement.
b. Il est défendu de fumer dans **l'**appartement.

Belirli tanımlık kullanımında da yine en sık yapılan yanlış türünün seçme ile ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Bu çerçevede gözlemlenen yanlışlar içerisinde cinsiyet ulamından kaynaklı seçme yanlışlarının çokluğu, bunların diller arası yanlış kapsamında değerlendirilmesini olanaklı kılmaktadır. Ayrıca önemli oranda eksiltme yanlışlarının bulunması, belirli tanımlık yanlışlarının temel nedenlerinden birinin diller arası olumsuz aktarma olduğuna işaret etmektedir.

5. Tanımsız Kullanım “Ø”

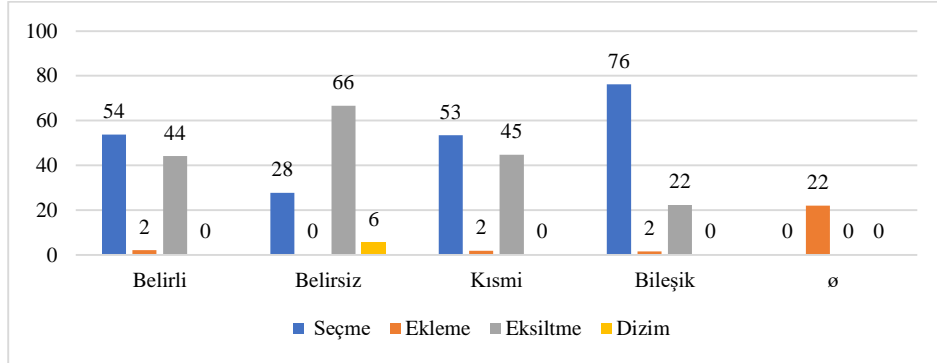
Fransızcanın dilbilgisi kurallarından biri olarak bazı özel adlar tanımlık gerektirmez. Ancak bütüncemizde belli bir sayıda (22) bu kurala uymayan örnekler bulunmaktadır:

(34) a. *Au Tekirdağ vous pouvez voir beaucoup de monument.

b. A Tekirdağ, vous pouvez voir beaucoup de monuments.

III. Sonuç ve Tartışma

Türk öğrencilerin ürettikleri Fransızca bütünce üzerinde gerçekleştirilen yanlış çözümlemesi en sorunlu tanımlık türünün belirsiz tanımlık kullanımı olduğunu göstermektedir. Gerçekten, sayıca çok az örnek olmasına karşın yanlış üretiminin oransal olarak en sık karşılaşıldığı tanımlık türü bu tanımlıktır. Toplam belirsiz tanımlıkların %72’sinin yanlış kullanıldığı belirlenen bu bağlamda, eksiltme kaynaklı yanlış türü %66 oranla ilk sırayı işgal etmektedir. Bununla birlikte, seçme yanlış türünün %28 oranla hemen onun peşinden geldiği görülmektedir. Bu seçme yanlışlarının Fransızcadaki cinsiyet ulamıyla ilgili olduğu gözden kaçırılmamalıdır. Benzer bir biçimde, kısmi tanımlık bağlamında seçme ve eksiltme yanlış türlerinin birlikte %98 oranında görülmesi aynı bağlamda yorumlanabilir. Aynı durum, bileşik tanımlık için de geçerlidir. Gerçekten, bu bağlamda üretilen yanlışların %76’sı seçme, %22’si eksiltme türünde yanlışlardır. Son olarak, 462 örnekle en yüksek sayıda bağlamı bulunan belirli tanımlık, diğer tanımlık türlerine göre oransal olarak daha az sıklıkta yanlış üretim kaynağını oluşturmaktadır. Zira bunların sadece %31’i yanlış olarak değerlendirilmiştir. Diğer tanımlık türleriyle koşut olarak bu tanımlığın da, seçme (%54) ve eksiltme (%44) türündeki yanlışların yüksek oranda üretildiği görülmektedir.

Şekil 1. Tanımlık yanlışlarının türlere göre dağılımı

Söz konusu yanlışlar tür bakımından değerlendirildiğinde, dil içi kaynaklı ekleme ve dizim yanlışlarının çok düşük oranda gerçekleştiği görülmektedir. %1 oranında örneği olan dizim yanlışlarının çok az sayıda tespit edilmesi, Türkçede bu ulamın bulunmaması dolayısıyla öğrencilerin dizim konusunda olumsuz aktarma yapmalarına yol açan bir özellik taşımasıyla ilişkili olmalıdır. %8 dolaylarında bulunan ekleme kökenli yanlışlar da dil içi aşırı genelleştirme ile açıklanabilir. Zira Türk öğrencilerin edindiği

ana dilinde bulunmayan tanımlık ulamının Fransızca ad kökenli sözcükler için zorunlu bir ulam olduğu yönündeki dilbilgisi kuralı, bu ulamın her türlü ad bağlamında, gerekmediği durumlarda bile, kullanılmasını koşullandırmaktadır. Buna karşın, seçme ve eksiltme türündeki yanlışları farklı bağlamda değerlendirmek gerekir. %50 oranla en sık karşılaşılan seçme kaynaklı yanlışlar, aşırı genelleştirme kaynaklı dil içi yanlış türü olarak değerlendirilebileceği gibi, aynı zamanda Türkçeye yabancı olan cinsiyet ulamı çerçevesinde ortaya çıktığı için, girişiklik kaynaklı diller arası bir yanlış türü olarak da nitelendirilebilir. Bir diğer önemli tür olan eksiltme yanlışları, üretilen yanlışların %41'ini oluşturmaktadır. Bunlar, doğrudan girişiklik kaynaklı diller arası bir yanlış olarak değerlendirilmelidir. Zira tanımlık ulamının öğrencilerin ana dili olan Türkçede bulunmaması, öğrencilerin Fransızca ürettikleri tümcelerde bu ulamın yerini boş bırakmalarına neden olmaktadır.

Fransızca zorunlu bir dilbilgisi kategorisi olan tanımlığın Türkçede bir dilbilgisi ulamı olarak bulunmamasından dolayı, bu sözcük türünün Türk öğrencileri için “yabancı öğe” özelliği taşıdığı ileri sürmek tutarlı bir yaklaşımdır. Varsayımda ileri sürüldüğü gibi, iki dil arasındaki tipolojik farklılıkların öğrencilerin sıklıkla diller arası yanlışlar üretmelerine yol açtığı tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu bulgular, öğrenilen dilde var olan bir ulamın ana dilinde bulunmamasının çok sayıda olumsuz aktarmaya yol açtığı en belirgin göstergesidir. Söz konusu ulamların daha etkin bir biçimde ne tür yöntemlerle öğretilebileceği konusunda yapılacak araştırmalarda ve hem dil öğretim sürecinde hem de dil öğretimine yönelik hazırlanacak ders kitaplarında bu gerçeğin göz önünde bulundurulması önem arz etmektedir.

Kaynaklar

- Bayraktaroğlu, S. (1979). “Yabancı Dil Öğrenim Güçlükleriyle İlgili Araştırma Yöntemleri”. *İzlem: Yabancı Dil Öğretimi Dergisi*(3), 2-13.
- Bazin, L. (1987). *Introduction à l'étude pratique de la langue turque*. Paris: Libraire d'Amérique et d'Orient.
- Belkacem, H. (2009). “Les interférences lexicales d'ordre phonétique dans la production écrite d'élèves de terminale”. *Synergies Algérie* (4), 281-294. 2.28.2015 tarihinde <http://gerflint.fr/Base/Algerie4/belkacem.pdf> adresinden alındı.
- Bouton, C. (1984). *La linguistique appliquée*. Que sais-je? Paris: Presses Universitaire de France.
- Březinová, M. (2009). *L'interférence linguistique en enseignement de la langue française*. Diplomová práce, Pedagogická fakulta Katedra francouzského jazyka a literatury: Masarykova Univerzita.
- Burkhardt, E. (2004). *Le traitement de l'erreur de production orale en classe hétérogène plurilingue*. Thèse de Doctorat, Lyon: Université Lumière Lyon 2 Centre De Langues.

- Casile, H. (2009). *Observations sur les fautes commises à l'écrit par les apprenants finnophones dans l'usage des éléments Du/De La/Des/De*. Thèse de doctorat, Finlandiya: Université de Tampere, Institut des études de langues et de traduction langue française.
- Collombat, I. (2009). "La didactique de l'erreur dans l'apprentissage de la traduction". *The Journal of Specialised Translation*, 37-54, Université Laval (Québec, Canada).
- Corder, S. P. (1981). *Error Analysis and Interlanguage*. London: Oxford University Press.
- Creissels, D. (1995). *Eléments de syntaxe générale*. Paris: PUF.
- Çetinkaya, G. (2015). "Yanlış Çözümlemesi: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğrenen B2 Düzeyindeki Öğrencilerin Yazılı Metinlerine İlişkin Görünümler". *International Journal of Languages' Education and Teaching*, Vol:3(1), 164-178, Mannheim, Germany.
- Debysse, F. (1970). "La linguistique contrastive et les interférences". *Langue française*, n°8. Apprentissage du français langue étrangère, sous la direction de Emmanuèle Wagner, 31-61.
- Delatour, Y., Jennepin, D., Léon-Dufour, M., & Teyssier, B. (2004). *Nouvelle grammaire du Français*. Paris: Hachette Livre.
- Demirtaş, L. & Gümüş, H. (2009). "De la faute à l'erreur: Une pédagogie alternative pour améliorer la production écrite en Fle". *Synergies Turquie(2)*, 125-138. 2.28.2015 tarihinde <http://gerflint.fr/Base/Turquie2/lokman.pdf> adresinden alındı.
- Fries, C. C. (1945). *Teaching & Learning English as a Foreign Language*. USA: The University of Michigan Press.
- Gaoudi, F. (2012). *Les interférences morphosyntaxiques à l'oral et à l'écrit,chez les apprenants de la 4ème année moyenne*. Batna, Algeria: République Algerienne Democratique et Populaire, Thèse de doctorat, Université El-Hadj Lakhdar.
- Grevisse, M. & Goosse, A. (2011). *Le bon usage, grammaire langue française*. 15. basım, Paris: De Boeck & Duculot.
- Jabeen, A. (2015). "The Role of Error Analysis in Teaching and Learning of Second and Foreign Language". *Education and Linguistics Research*, 1(2), 52-61. 11.01.2015 tarihinde <http://www.macrothink.org/journal/index.php/elr/article/view/8189/6732> adresinden alındı.
- Lado, R. (1957). *Linguistics across cultures: Applied linguistics for language teachers*. United states of America: The University of Michigan.
- Odlin, T. (1997). *Language Transfer: Crosse-linguistique influence in language learning*. New York: Cambridge University Press.

- Özçelik, N. & Topçu Tecelli, N. (2008). "Causes des difficultés de l'écrit en français chez les étudiants Turcs". *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 99-123.
- Perdue, M. C. (1980). "L'analyse des erreurs: un bilan pratique". *Langages*, 14e année, n°57. Apprentissage et connaissance, d'une langue étrangère, 87-94.
- Porquier, R. & Frauenfelder, U. H. (1980). "Enseignants et apprenants face à l'erreur, ou de l'autre côté du miroir ». *Le français dans le monde*, n° 154, 29-36.
- Şavlı, F. (2009). "Interférences lexicales entre deux langues étrangères: anglais et français". *Synergies Turquie* 2, 179-184.
- Şavlı, F. & Güler, Ö. (2014). "Writing Errors Frequently Made by Students in French Learning, Their Causes and Solutions / Fransızca Öğreniminde Öğrencilerin Sıkça Yaptığı Yazım Hataları, Nedenleri ve Çözüm Önerileri". *International Journal of Language Academy*, 2(1), 137-150.
- Topçu Tecelli, N. & Özçelik, N. (2007). "Fransızca Dilbilgisi Öğreniminde Üniversite Öğrencilerinin Karşılaştıkları Güçlükler: Fransızca ve Türkçede Sözdizimsel ve Biçimbilimsel Farklılıklar". *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 32, 282-293.
- Trawiński, M. (2005). *An Outline of Second Language Acquisition Theories*. Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Yabancı Dil Yayınları.
- Weinrich, H. (1986). "Petite xénologie des langues étrangères". *Communications*, 43. Le croisement des cultures, 187-203.
- Weinrich, U. (1953). *Languages in Contact: Findings and Problems*. New York: Publications of the Linguistic Circle of New York.